

Роль онлайн-спільнот у реалізації освітніх реформ (післядипломна освіта)

Висвітлено діяльність закритої мережевої педагогічної спільноти вчителів початкової школи Миколаївської області. Обґрунтовано доцільність та актуальність застосування соціальних мереж Google+ для здійснення неформальної та інформальної освіти педагогів на шляху реалізації освітніх реформ.

Ключові слова: мережева педагогічна спільнота, вчителі початкової школи, освітні реформи, підвищення кваліфікації.

Українська освіта впевнено крокує шляхом реформування. Змінилися способи обміну професійною інформацією й швидкість такого обміну, зникли практично будь-які кордони і заборони на доступ до неї. І це новий виклик для викладача післядипломної освіти – наскільки він готовий «перебувати в потоці», ділитися не лише знаннями, але й професійними вміннями?

Використання дистанційних технологій у професійній діяльності викладачів післядипломної освіти дозволяє надати вчителям: вичерпну інформацію про сутність реформи; знання та навички використання сучасних методик навчання; вміння навчати через інтегроване навчання; сучасні підходи до управління класом.

У новому Законі України «Про освіту», який вступив у дію 28 вересня 2017 року, зазначається, що особа реалізує своє право на освіту впродовж життя шляхом формальної, неформальної та інформальної освіти.

Формальна освіта – передбачає досягнення здобувачами освіти визначених стандартами освіти результатів навчання відповідного рівня освіти та здобуття кваліфікацій, що визнаються державою.

Неформальна освіта – може завершуватися присвоєнням професійних та/або присудженням часткових освітніх кваліфікацій.

Інформальна освіта (самоосвіта) передбачає самоорганізоване здобуття особою певних компетентностей, зокрема під час повсякденної діяльності, пов'язаної з професійною, громадською або іншою діяльністю, родиною чи дозвіллям [1].

Держава визнає ці види освіти, створює умови для розвитку суб'єктів освітньої діяльності, що надають відповідні освітні послуги, а також заохочує до здобуття освіти всіх видів. Невід'ємним складником системи освіти за цим законом є освіта дорослих, у тому числі – післядипломна освіта.

Одним із напрямків діяльності Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти є підвищення кваліфікації педагогічних працівників – набуття ними нових та/або вдосконалення раніше набутих компетентностей у межах професійної діяльності або галузі знань.

21 лютого 2018 року Кабінет Міністрів затвердив новий Стандарт початкової освіти. Саме згідно з ним уже з 1 вересня 2018 року навчаються діти у перших класах України. Державний стандарт початкової освіти – це базовий документ, який визначає основні засади й підходи до навчання в початковій школі, а також вимоги до обов'язкових компетентностей та результатів навчання здобувача освіти і загальний обсяг навчального навантаження.

Вперше освітня реформа супроводжується масштабним підвищенням кваліфікації вчителів. У Типовій освітній програмі організації і проведення підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладами післядипломної педагогічної освіти зазначено: «У компонентній формулі нової школи провідне місце відводиться вчителям нової формації, які перебувають в авангарді суспільних та освітніх перетворень, успішних, умотивованих, компетентних, які є агентами сучасних змін. Такі вчителі виконують в освітньому процесі ролі наставника, фасилітатора, консультанта, менеджера, мають академічну свободу, мають навички випереджувального проектного менеджменту (планування й організації навчання, розроблення навчально-методичного забезпечення, оцінювання тощо), самостійно й творчо здобувають інформацію, організовують дитиноцентрований процес» [2].

У жовтні 2017 року, вирішуючи на кафедрі теорії й методики дошкільної та початкової освіти МОІППО питання, скільки разів на рік вчителі початкових класів закладів загальної середньої освіти Миколаївської області можуть збиратися разом для обговорення нагальних питань із підготовки до роботи у нових умовах, дішли висновку, що існує чудова альтернатива: онлайн-спілкування у професійній педагогічній спільноті, яка створена та функціонує в електронному просторі за допомогою мережі Інтернет, з метою сприяння вирішенню педагогами своїх професійних завдань та задоволення спільних інтересів, стосовно підготовки до викладання у Новій українській школі. Діяльність мережевих спільнот виконує функцію неформальної та інформальної освіти, об'єднуючи педагогів за професійними інтересами та надаючи можливість ділитися досвідом, вирішувати професійні проблеми, продукувати та просувати педагогічні ідеї. Кожен з учасників спільноти має змогу долучатися до її роботи з будь-якого пристрою, що має вихід у мережу Інтернет, з будь-якого географічно розташованого місця, у зручний для себе час.

Електронне освітнє середовище для вчителів початкової школи Миколаївської області: закриту мережеву педагогічну спільноту «Нова українська початкова школа» було вирішено створити у 2017 році в соціальній мережі Google+ для професійного спілкування та обміну досвідом вчителів, які у 2018/2019 навчальному році навчатимуть учнів 1 класу за новим Державним стандартом початкової загальної освіти. Обранню ресурсу Google+ для створення професійної спільноти сприяло усвідомлення унікальних можливостей організації неформальної та інформальної освіти в

педагогічних онлайн-спільнотах у Google+. Адже зручність, інтуїтивна простота й користь від застосування соціальної мережі Google+ для створення та функціонування педагогічних спільнот підтверджені часом.

Першу педагогічну онлайн-спільноту «Інтернет-технології в освіті», яка стала віртуальним класом для дистанційного навчання педагогів дошкільця та початкової школи Миколаївської області, було створено у 2012 році на основі Google+. Сьогодні ця спільнота налічує близько 300 учасників та є підтримкою для вчителів, які викладають інформатику в початковій школі або беруть участь у мережевих проектах.

Перемога у конкурсі Всеукраїнської мережевої спільноти «Навчаємося з Google» із власним хмарним портфоліо у Google+ у 2015 році сприяла тому, що на сьогодні автор статті є модератором спільноти Google Educator Group in Ukraine, у якій більше 5 400 педагогів здійснюють професійне спілкування та надають взаємодопомогу з питань ІТ та педагогіки.

Автор статті є модератором Всеукраїнської педагогічної мережевої спільноти «Інформатика в початковій школі», яка існує із 2012 року та створена для спілкування вчителів із питань інтеграції інформаційно-комунікаційних технологій у початковій школі. Обидвома спільнотами керують Наталія Саражинська та Наталія Гущина.

Задля того, щоб спільнота «жила», необхідно чітко усвідомлювати: з якою метою її створено та які професійні завдання вона має виконувати. Науково-педагогічним працівникам й методистам кафедри теорії й методики дошкільної та початкової освіти МОІППО треба було спочатку самим навчитися бути активними, щоб стимулювати активність її учасників.

Сьогодні педагоги Миколаївщини – учасники онлайн-спільнот розуміють, що освітнє середовище не обмежується лише стінами класної кімнати, що сучасному вчителю вкрай необхідно бути інформаційно грамотним та компетентним, щоб крокувати у ногу з часом та ретельно підготуватися до викладання у Новій українській школі. Щоб не відставати (у першу чергу – від своїх учнів, покоління Z, яких ще називають «цифровими аборигенами») та застосовувати сучасні інтернет-технології під час підвищення власної професійної компетентності та для спілкування з батьками учнів.

До вступу до спільноти педагогів спонукає як бажання отримати новини щодо освітніх реформ, так і прагнення поділитися якоюсь педагогічною ідеєю чи вирішити професійну проблему. Особливо активізувалися вчителі, коли Міністерство освіти і науки затвердило Типову програму підвищення кваліфікації вчителів з підготовки до Нової української школи за очно-дистанційною формою навчання на 150 годин. Інститутами післядипломної освіти здійснюється очне навчання – 60 годин. Дистанційна самостійна форма навчання – проходження онлайн-курсу на сайті студії онлайн-освіти EdEra – 60 годин. Варіативна складова, зміст якої формується на основі потреб учителів та складає 30 годин, задовольняється діяльністю педагогів у спільноті. Заходячи у спільноту не рідше, ніж один раз на

тиждень, ознайомлюючись з актуальною професійною інформацією, порушуючи важливі освітянські питання, вчителі початкової школи стають більш впевненими у тому, що із всіма завданнями, які ставить перед ними Міністерство освіти і науки України, вони блискуче впораються.

Усіх учасників нашої спільноти об'єднує необхідність та бажання розібратися зі змінами, що чекають на кожного вчителя початкової школи вже з вересня 2018 року. І ще треба враховувати що для 99 % учасників це перший досвід спілкування та співпраці у професійній мережевій спільноті за фахом з метою неформальної освіти та професійного розвитку. Зовсім невтішна статистика: лише 10–15 % вчителів до навчання в МОППО уміли самостійно працювати «у хмарі».

Отже, співпраця та взаємний обмін професійною інформацією у спільноті має такі форми:

- онлайн у синхронному та асинхронному режимах;
- розміщення постів (повідомлень) за рубриками спільноти;
- обмін досвідом, наробками;
- звертання до спільноти із проблемними питаннями;
- коментування постів колег;
- позначки +1 переглянутих та прочитаних повідомлень;
- висування цікавих професійних ідей;
- «підкидання» проблемних питань кураторами змісту.

Учасники спільноти активно долучаються до обговорення питань, пропонують цікаві рішення проблем, дотримуються правил мережевого етикету, отримують відповіді на питання, що виникають у процесі опрацювання матеріалів щодо Нової української школи, дістають дієві поради від працівників кафедри та колег.

Отримуючи компетентну підтримку у спільноті, вчитель переконується, що він – на правильному шляху у власних педагогічних вишукуваннях. Це надає йому наснаги рухатися далі.

Поряд із підготовкою вчителів Миколаївщини до здійснення освіти першокласників з 1 вересня 2018 року у Новій українській школі, відбувається підвищення цифрової грамотності. У виявленні особистої активності кожного у роботі спільноти провідним є бажання навчатися новому у професії, висока мотивація до самонавчання.

Як ми залучаємо до спільноти нових учасників?

- чітко дотримуємося у тематиці повідомлень (постів) спільноти її заявленої назви;
- розташовуємо (постимо) цікаву та корисну з професійного погляду інформацію;
- інформуємо про діяльність спільноти під час очних зустрічей із колегами з області під час різноманітних заходів та курсів підвищення кваліфікації;

- презентуємо діяльність онлайн-спільноти за професійними інтересами на форумах та сайтах закладів загальної середньої освіти Миколаївської області.

Наша педагогічна спільнота постійно зростає, її діяльність «набирає обертів». Сьогодні, коли спільнота налічує понад 400 осіб, її діяльністю опікуються 7 модераторів. Це переможці першого мережевого конкурсу у спільноті: «Хочу бути модератором!». Модератор – лідер спільноти! Бути модератором у професійній спільноті цікаво, відповідально та почесно. Вони відшукують на просторах мережі Інтернет достовірні, цікаві, корисні й актуальні матеріали стосовно Нової української початкової школи та публікують гіперпосилання на них для колег у спільноті.

Під час проведення конкурсу до учасників спільноти приходило усвідомлення, що заповнений профіль стане у нагоді у їхній професійній діяльності, адже наші педагогічні здобутки ми маємо популяризувати. Цікаві педагогічні ідеї не мають залишатися без уваги. Мотивували до заповнення хмарного портфоліо такими аргументами: «У Вас з'явиться потужний інструмент для пошуку однодумців та репрезентації себе зацікавленим з професійного погляду особам. У вас зміниться самооцінка – й ви самі здивуєтесь, наскільки Ви творчий та креативний педагог. Е-портфоліо – це інструмент, який генерує гордість за власні досягнення набагато більше, ніж бали та рішення атестаційних комісій».

Конкурс також виконував побічну функцію: ініціював учасників спільноти до подальшого освоєння соціальної мережі Google+ з метою професійного розвитку.

Таким чином, стає очевидною доцільність застосування соціальних мереж Google+ у межах здійснення неформальної та інформальної освіти педагогів – як інструменту, який виводить взаємообмін цінним досвідом на новий рівень.

Література

1. Закон України «Про освіту» № 2145-VIII від 28.09.2017 року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.

2. Наказ МОН № 36 від 15.01.2018 «Про затвердження Типової освітньої програми організації і проведення підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладами післядипломної педагогічної освіти» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://qoo.by/49Y3>.

3. Державний стандарт початкової освіти. Постанова Кабінету Міністрів України № 87 від 21 лютого 2018 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://qoo.by/49ZG>.